

Ár 2014, föstudaginn 24. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 74/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 26. ágúst 2013, með ódagsettri kvörtun sóknaraðila. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 28. ágúst 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 13. september 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. september 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. nóvember 2013, var óskað eftir gögnum frá varnaraðila. Umbeðin gögn bárust með bréfi varnaraðila, dagsettu 20. nóvember 2013.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 20. desember 2013 og 10. og 24. janúar 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 6. desember 2007 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 1.035.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfinu. Staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að hann gerði sér grein fyrir í hverju ábyrgð hans væri fylgin og teldi hana samrýmast greiðslugetu hans. Jafnframt staðfesti hann að hafa kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 6. desember 2007 var skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ undirritað. Greiðandi að láni að fjárhæð kr. 1.035.000 var tilgreind A og sóknaraðili ábyrgðarmaður. Ekki átti að verja meira en helmingi lánsfjár til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá Sparisjóðnum. Sóknaraðili staðfesti að hafa fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Þá óskaði sóknaraðili eftir því að

greiðslugeta greiðanda yrði metin, en niðurstaða þess greiðslumats var að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar.

Þann 6. desember 2007 var skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ undirritað. Sóknaraðili óskaði eftir að gangast í ábyrgð fyrir A fyrir láni að fjárhæð kr. 1.035.000. Tiltekið var að greiðslumat benti til þess að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Fram kom að meira en helmingi lánsupphæðar yrði ekki varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Þá var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Sóknaraðili staðfesti að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Sóknaraðila var sent milliinnheimtubréf, tilkynning um vanskil skuldabréfs nr. X, vegna gjalddaga 3. febrúar 2012. Samkvæmt bréfinu var fjöldi eldri gjaldfallinna gjalddaga 21 að upphæð kr. 411.553. Var sóknaraðila gefinn kostur á að greiða ofangreinda skuld ásamt dráttarvöxtum og kostnaði eða semja um greiðsluna við bankann. Að öðrum kosti mætti búast við frekari innheimtuaðgerðum og myndi sú innheimta hafa í för með sér aukinn kostnað. Dráttarvextir reiknuðust fram að greiðsludegi.

Þann 14. ágúst 2012 var auglýsing vegna greiðsluáðlögunarsamnings A birt í Lögbirtingablaði.

Þann 10. júní 2013 var sóknaraðila send greiðsluáskorun vegna skuldabréfs nr. X. Fram kom að skuldabréfið hefði verið í vanskilum frá 3. maí 2010. Krafan sundurliðaðist þannig að höfuðstóll gjaldfelldur var að fjárhæð kr. 926.149, samningsvextir til 3. maí 2010 voru kr. 2.315, dráttarvextir til 10. júní 2013 voru kr. 395.890, banka- og stimpilkostnaður var kr. 7.150, greiðsluáskorun var kr. 2.500 og innborgun var kr. -206.989. Samtals nam fjárhæð kröfunnar kr. 1.127.015, auk áfallandi dráttarvaxta skv. vaxtalögum nr. 38/2001 til greiðsludags og annars áfallandi kostnaðar.

Sóknaraðili kveðst hafa farið á fund með starfsmanni varnaraðila þar sem honum hafi verið boðið að borga kr. 500.000 af skuldinni.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun móttækinni 26. ágúst 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hans á láninu verði felld niður. Vísar sóknaraðili til þess að hann hafi aldrei verið látinn vita af vanskilum og hafi ekki getað brugðist við. Þá hafi hann ekki verið með í ráðum um niðurfellingu lánsins.

Sóknaraðili kveðst hafa skrifað upp á lánið í þeirri trú að skuldari stæði við skuldbindingar sínar. Síðan hafi lánið farið í vanskil og hafi sóknaraðili fengið tilkynningu um það í hverjum mánuði. Seinna hafi tilkynningarnar hætt að koma og kveður sóknaraðili A hafa sagt að hún hafi reddað málum sínum. Því hafi sóknaraðili staðið í þeirri trú að lánið væri í skilum. Leið A hafi verið að fara til umboðsmanns skuldara í greiðslustöðvun. Hvorki bankinn né umboðsmaður skuldara hafi látið sóknaraðila vita af greiðslustöðvuninni og hafi sóknaraðili ekki fengið tilkynningar um að lánið væri í vanskilum eftir það.

Sóknaraðili vísar til þess að fyrr á þessu ári hafi hann fengið bréf um að hann ætti að borga lánið. Þá hafi hann fyrst vitað af vanskilunum og að A hafi fengið lánið fellt niður. Sóknaraðili bendir á að þann 10. júní 2013 hafi hann fengið rukkun upp á kr. 1.127.015 og þar af hafi kr. 395.890 verið dráttarvextir frá 3. maí 2010 til 10. júní

2013. Sóknaraðili kveðst engan veginn sáttur við þessi málalok hjá bankanum sem segi að sér beri ekki skylda til að láta sóknaraðila vita að ekki sé verið að borga af láninu. Sóknaraðili telur það mjög furðulegt þar sem hann sé einnig þeirra skjólstæðingur og finnst það vera bankanum í hag að hann sé með sitt í lagi. Sóknaraðili kveðst hafa vitnað í lög sem sett hafi verið þegar hrúnið varð og hafi lögfræðingur hjá bankanum sagt að umboðsmaður skuldara hefði átt að láta sóknaraðila vita en það hafi hann ekki gert.

Sóknaraðili kveðst hafa farið á fund hjá B, lögfræðingi hjá varnaraðila, þann 5. júlí 2013. Hafi sóknaraðila verið boðin niðurfelling að hluta af láninu, þannig að hann eigi að borga kr. 500.000.

Sóknaraðili kveðst ekki skilja hvernig hægt sé að gera kröfu á hann um að borga þegar hvorki bankinn né umboðsmaður skuldara hafi látið hann vita af vanskilunum og niðurfellingu lánsins til A. Sóknaraðili sé ekki fær að taka á sig skuldir annarra eftir að heilsan hafi brugðist honum. Í dag sé sóknaraðili öryrki og geti ekki með nokkru móti bætt á sig skuldum.

Sóknaraðili vísar auk þessa í málatilbúnaði sínum til 10. gr. frumvarps til laga um ábyrgðarmenn sem lagt var fram á 126. þingi. Greinin er að mestu samhljóða 9. gr. laga nr. 32/2009 og verður að líta svo á að vísað sé til hennar. Í ákvæði þessu – eftir breytingu sem á því var gerð með lögum 101/2010- kemur m.a. fram í 3. mgr. að þrátt fyrir ákvæði 4. mgr. 60. gr. laga um gjaldþrotaskipti o.fl. skuli nauðasamningur eða önnur eftirgjöf, þ.m.t. nauðasamningur til greiðsluaðlögunar og samningur um greiðsluaðlögun, sem kveður á um lækkun kröfu á hendur lántaka eða aðalskuldara hafa sömu áhrif til lækkunar kröfu á hendur ábyrgðarmann.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til 3. gr. og 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Bendir varnaraðili á að á skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ hafi sóknaraðili sérstaklega hakað í reit þar sem hann hafi óskað eftir að greiðslugeta greiðanda yrði metin. Auk þess hafi hann hakað við reit þar sem fram hafi komið að niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar. Skjalið hafi jafnframt verið undirritað af sóknaraðila. Sóknaraðili hafi einnig ritað undir skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ þar sem hann hafi staðfest að hafa fengið upplýsingar þess efnis að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Auk þess hafi hann staðfest að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð, sbr. 4. gr. samkomulagsins.

Varnaraðili telur að samkvæmt framangreindu sé ljóst að reglum samkomulagsins hafi verið fylgt til hlítar þegar sóknaraðili hafi gengist í ábyrgð fyrir greiðslu lánsins. Gildi ábyrgðarinnar sé því óumdeilanlegt. Þrátt fyrir það hafi sóknaraðila verið boðinn afsláttur af fjárhæð þeirrar greiðslu sem hann hafi verið krafinn um og sem hefði rétt hlut hans ríflega hvað dráttarvexti varði. Hann hafi hafnað því boði.

Bendir varnaraðili á að sóknaraðili segist hafa fengið tilkynningar í upphafi um vanskil útgefanda en síðar hafi þær tilkynningar hætt að berast. Hafi það verið á þeim tíma þegar útgefandi lánsins hafi leitað greiðsluskjóls hjá embætti umboðsmanns

skuldara. Sóknaraðili telji að þessi tilkynningaskortur eigi að leiða til brottfalls ábyrgðar hans.

Vísar varnaraðili til framangreindrar umfjöllunar um að öllum reglum sem í gildi hafi verið þegar lánið hafi verið tekið hafi verið fylgt af forvera varnaraðila. Einnig megi benda á 1. mgr. 10. gr. laga nr. 101/2010 um greiðsluaðlögun einstaklinga. Þar segi að umsjónarmaður skuli tafarlaust eftir skipun sína gefa út og fá birta tvívegis í Lögbirtingablaði innköllun þar sem skorað sé á þá sem telji sig eiga kröfur á hendur skuldaranum að lýsa kröfum fyrir umsjónarmanni innan fjögurra vikna frá því innköllunin hafi birst hið fyrra sinni. Samkvæmt þessu ákvæði birtist ávallt auglýsing í Lögbirtingablaði þegar umsókn um greiðsluaðlögun hafi verið samþykkt. Auglýsing vegna þess greiðsluaðlögunarsamnings sem hér sé fjallað um hafi birst í Lögbirtingablaði þann 14. ágúst 2012. Sóknaraðili hefði á þeim tíma getað kynnt sér stöðu aðalskuldara. En hvernig sem því sé varið skuli umsjónarmaður í greiðsluaðlögun einnig senda ábyrgðarmönnum afrit af innkölluninni, sbr. 4. gr. laga nr. 101/2010. Hafi það misfarist sé slíkt ekki á ábyrgð varnaraðila og því ekki rök fyrir niðurfellingu ábyrgðarinnar.

Varnaraðili bendir á að hvergi í tilvitnuðu samkomulagi eða lögum varði það ógildi kröfu hafi lánveitandi vanrækt að senda ábyrgðarmanni tilkynningu um nauðasamninga eða skyldar aðgerðir sem aðalskuldari sæki um. Sjá í þessu samhengi 1. mgr. a-d. lið 7. gr. laga nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn. Óumdeilt sé að sóknaraðili hafi fengið tilkynningar í upphafi um vanskil aðalskuldara og hafi því verið farið að ákvæðum ábyrgðarmannalaga. Verði því krafa um ógildingu ábyrgðarinnar ekki á þeim byggð.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Sóknaraðili byggir á því að ógilda eigi ábyrgð hans með vísan til þess að varnaraðili hafi hætt að senda honum tilkynningar um vanskil. Samkvæmt greiðsluáskorun vegna umþrættis skuldabréfs, dags. 10. júní 2013, hefur skuldabréfið verið í vanskilum frá 3. maí 2010.

Lög nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn tóku gildi 4. apríl 2009. Í 7. gr. laganna er fjallað um réttarsamband lánveitanda og ábyrgðarmanns. Í a-lið 1. mgr. 7. gr. laganna er mælt fyrir um það að lánveitandi skuli senda ábyrgðarmanni tilkynningu skriflega svo fljótt sem kostur er um vanefndir lántaka. Samkvæmt 2. mgr. 7. gr. skal ábyrgðarmaður vera skaðlaus af vanrækslu lánveitanda á tilkynningarskyldu skv. 1. mgr. og ef vanræksla er veruleg skal ábyrgð falla niður. Í 3. mgr. 7. gr. kemur fram að ábyrgðarmaður verður ekki krafinn um greiðslur á dráttarvöxtum eða öðrum innheimtukostnaði lántaka sem fellur til eftir gjalddaga nema liðnar séu tvær vikur frá því að ábyrgðarmanni var sannanlega gefinn kostur á að greiða gjaldfallna afborgun. Lánveitandi getur ekki þannig að gildi hafi gagnvart ábyrgðarmanni gjaldfellt lán í heild sinni nema ábyrgðarmanni hafi áður verið gefinn kostur á að greiða gjaldfallnar afborganir lánsins, sbr. 4. mgr. 7. gr. laga nr. 32/2009.

Í athugasemdum við 7. gr. frumvarps til laga nr. 32/2009 kemur fram að meginsjónarmiðið sé að lánveitandi tilkynni ábyrgðarmanni um öll þau atvik sem áhrif geta haft á forsendur ábyrgðarmanni í óhag. Þá er tekið fram að forsenda þess að lánveitandi geti innheimt dráttarvexti og annan vanskilakostnað sé að hann hafi

tilkynnt ábyrgðarmanni með hæfilegum fyrirvara um vanefndir lántaka. Hugsunin sé sú að ábyrgðarmaður eigi þess ávallt kost að grípa inn í og greiða gjaldfallna afborgun eins og hún standi á gjalddaga. Sams konar hugsun komi fram í lokamálsgrein greinarinnar en þar sé mælt fyrir um réttarstöðu ábyrgðarmanns við gjaldfellingu láns.

Það að varnaraðili sinni ekki tilkynningaskyldu sinni leiðir ekki til niðurfalls ábyrgðar, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010, sbr. einnig úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 24/2011. Þó getur það leitt til niðurfalls ábyrgðar ef vanræksla er veruleg, sbr. 2. mgr. 7. gr.

Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki óskaði undir meðferð málsins eftir þeim tilkynningum sem varnaraðili sendi sóknaraðila um vanskil á skuldabréfinu. Hefur verið lagt fram milliinnheimtubríf vegna gjalddaga 3. febrúar 2012. Þrátt fyrir að varnaraðili hafi einungis sýnt fram á tvær tilkynningar um vanskil virðist óumdeilt með aðilum að í upphafi vanskila hafi varnaraðili sent sóknaraðila tilkynningar. Kemur þannig afdráttarlaust í greinargerð sóknaraðila að hann hafi framan af fengið tilkynningar um vanskilin í hverjum mánuði.

Þá hefur verið lögð fram greiðsluáskorun, dags. 10. júní 2013 sem beint var að sóknaraðila vegna vanskilanna. Í greiðsluáskoruninni kemur fram að höfuðstóllinn hafi verið gjaldfelldur.

Með vísan til framangreinds verður ekki fallist á að vanræksla varnaraðila á sendingu tilkynninga um vanskil sé svo veruleg að leiði til niðurfalls ábyrgðarinnar. Hins vegar er ljóst að sóknaraðili var ekki skaðlaus af vanrækslu varnaraðila á tilkynningarskyldu, enda er hann krafinn um dráttarvexti og annan innheimtukostnað, sbr. greiðsluáskorun, dags. 10. júní 2013, án þess að hafa fengið sendar tilkynningar um vanskilin. Þá virðist höfuðstóll skuldabréfsins hafa verið gjaldfelldur sbr. sömu greiðsluáskorun, án þess að sóknaraðila hafi áður verið gefinn kostur á að greiða gjaldfallnar afborganir lánsins, sbr. 4. mgr. 7. gr. laga nr. 32/2009.

Í ljósi framangreinds og með vísan til 3. og 4. mgr. 7. gr. laga nr. 32/2009 er gjaldfelling skuldabréfsins felld úr gildi gagnvart sóknaraðila og sóknaraðila verður ekki gert að greiða þegar áfallna dráttarvexti og annan innheimtukostnað.

Sóknaraðili byggir á því að þar sem varnaraðili hafi fellt lánið niður gagnvart A við greiðsluáðlögun, án þess að hann hafi fengið færi á að grípa inn í, eigi að fella niður sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila.

Auglýsing um greiðsluáðlögunarsamning var birt í Lögbirtingarblaði 14. ágúst 2012.

Í 3. mgr. 9. gr. laga nr. 32/2009 kemur fram að þrátt fyrir ákvæði 4. mgr. 60. gr. laga um gjaldþrotaskipti o.fl. skal nauðasamningur eða önnur eftirgjöf, þ.m.t. nauðasamningur til greiðsluáðlögunar og samningur um greiðsluáðlögun, sem kveður á um lækkun kröfu á hendur lántaka eða aðalskuldara hafa sömu áhrif til lækkunar kröfu á hendur ábyrgðarmanni.

Með vísan til dóms Hæstaréttar í máli nr. 274/2010 verður að hafna því að beita ákvæði 3. mgr. 9. gr. laga nr. 32/2009 í máli þessu, enda gekkst sóknaraðili í sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X þann 6. desember 2007, fyrir gildistöku laga nr. 32/2009.

Það leiðir af eðli samninga um ábyrgðir að þeir hafa almennt því aðeins þýðingu að aðalskuldari standi ekki við skuldbindingu sína. Það leiðir því ekki til niðurfalls ábyrgðar að skuldari reynist ófær um að standa við skuldbindingar sínar.

Samningur um greiðsluáðlögun byggir á þeirri forsendu að sýnt sé að skuldari sé ófær um að standa við skuldbindingar sínar. Hann hefur því ekki þau áhrif að

ábyrgð sóknaraðila falli niður í máli þessu. Verður því að hafna kröfu sóknaraðila á þeim grundvelli.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar hans á skuldabréfi nr. X (nú XX) er hafnað.

Gjaldfelling varnaraðila, F, á skuldabréfi nr. X er felld úr gildi gagnvart sóknaraðila og sóknaraðila verður ekki gert að greiða þegar áfallna dráttarvexti og annan innheimtukostnað.

Reykjavík, 24. janúar 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir